

בבא קמא לב

משה שווערד

1. שערים מצויינים בהלכה

ממש, ומספיקא פשיטא דלא מפקין ממונא, ומדקתני זה בא וזה בא ולא קתני שנים שהיו מהלכין ברה"ר כו', משמע שזה בא בחביתו מצד מזרח והאחר בא כנגדו מצד מערב, וכן מוכח בגמ' דמפרש דפטור משום דתרווייהו קעבדי מעשה בהדי הדדי, פירוש שאף בעל החבית סייע בשבירתם שבדרך הלוחו הטיח חביתו בקורת חבירו. ועי' בתוס' רי"ד לקמן (מח: ד"ה הויקו) דמירי שבאין זה לקראת זה. וכ"כ בפרישה (חור"מ סי' שעט סק"ב) במש"כ הטור ופגעו זה בזה, היינו שפגעו ממש שהלכו זה כנגד זה.

משנה זה בא בחביתו וזה בא בקורתו וכו'. פרש"י ופגע זה בזה. [ועי' בערוך השלחן (ריש סי' שעט) דרש"י ר"ל דבעל החבית מסייע בשבירתה. ועי' בתוס' רעק"א (אות לג). אבל בנמוק"י פי' דתרווייהו עבדו מעשה בהדדי]. ובמאירי מפרש זה בצד זה ופגעו זה בזה. ועי' במלאכת שלמה דה"ה אם היו שניהם מהלכין זה בצד זה ובעל הקורה טעון כשלדא ושיבר החבית שהוא פטור, דאי אפשר לצמצם שיהיו מהלכין זה בצד זה

2. נימוקי יוסף מסכת בבא קמא דף טו עמוד א

[זה בא בחביתו וזה בא בקורתו. פי'] כשפגעו זה בזה דתרווייהו קעבדי למעשה בהדדי ואף על גב דקי"ל [לעיל ברי"ף סי' סא] דכל שנתנו חכמים רשות והזיק [חייב] שאני הכא שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים:

3. שערים מצויינים בהלכה

שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך. כתב בנמוק"י, ואע"ג דקי"ל [ועי' רמב"ם נזק"מ פי"ג הט"ז] דכל שנתנו חכמים רשות והזיק חייב, שאני הכא שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים. ובקול הרמ"ז מפרש דבאותם דברים אם לא שנתן להם רשות היה אסור, ואדעתא דהכי נתנו להם רשות שאם הזיקו חייב, אבל הכא הם רשאים מעצמן להלך כדרכן.

4. ערוך השולחן חושן משפט סימן שעט סעיף א

שנים שהיו מהלכים ברה"ר זה הולך בחביתו וזה נושא קורה והולכים בשוה לרוחב הרחוב ונפגעו זה בזה ונשברה החבית בהקורה פטור מפני שיש לזה רשות להלך בחביתו ולזה בקורתו וכבר נתבאר דכל ששניהם ברשות להרמב"ם פטור כשלדא היה מתכוין להזיק ואפילו לדעת רש"י דאינו פטור בהזיק הכא לא חשיב כמו שהזיקו אלא כמו שהחבית הוזקה בו דהא דרך הליכת שניהם הוטחה החבית בהקורה והיה בעל החבית מסייע בשבירתה [טור] ולכן אם בעל החבית עמד על מקומו וזה הלך בקורתו והוטחה החבית בהקורה ונשברה חייב בעל קורה דהוא עשה הנזק ואף על גב שיתבאר דעמידת בעל חבית יותר גורם ליפטר את בעל הקורה זה בבאין זא"ז ואם היה מהלך לא הגיעו הבעל קורה אבל כשהולכים זה כנגד זה מרחקת העמידה את הנזק לבא ואין לפטור בעל הקורה בעמידת בעל החבית [ש"מ בשם ריב"א ב"ק ל"ב. ולא כתבתי תירוצ' התוס' שם ד"ה תרווייהו דלדינא נדחה הך דשלדא]:

5. שערים מצויינים בהלכה

דף לב. ואם עמד בעל קורה חייב. קשה למה חייב, הא הוי רק גרמא, אלא דכתבו התוס' לעיל (לא. ד"ה אמר רבא) דמכאן מוכח דחשיב אדם המזיק אע"פ שאינו מזיק בידים. ובתוס' רבינו פרץ לעיל (ל: ד"ה אמר רבא) מפרש, דעמידתו דבעל קורה חשיב מעשה, כיון שנעקר מן ההילוך ועמד, וגם אם עמד לכתף הוי מעשה, דאין לו לעמוד אלא א"כ מזהיר. ובתוס' רי"ד לקמן (מת. ד"ה הכניס) מפרש, דלא חשבינן לבעל קורה בור שנפטר בו את הכלים, והטעם מפני שעומד על רגליו ובא חבירו ונתקל בו, אע"פ שמאליו נתקל בו לא יקרא בור אלא כאלו הזיקו בידים דמי. ולא חשיב בור ליפטר בו את הכלים אלא כשהוא נופל לארץ. ועי' בדברינו לעיל (לא: ד"ה ראשון).

6. שערים מצויינים בהלכה

ואם עמד בעל קורה חייב. הקשה בערוך השלחן (ח"מ ס"י שעט ס"ג) הא אמרינן בגמ' לעיל (לא.) דכשעמד לכתף פטור בעל הקורה, א"כ למה חייב בעל קורה כשעמד לפוש, הרי בעל החבית צריך לזהר מנזק שאירע לו מהקורה, דשמא יעמוד לתקן משאו, דמאין יודע אם בעל הקורה עומד לנוח או לתקן משאו, [ותירץ דודאי כן הוא, אבל עכ"פ כשעמד לתקן משאו, הרי עשה ברשות, והוה ברשות שניהם ופטור, אפילו לרש"י דס"ל לקמן (מח:) דשניהם ברשות חייב, הכא חשבינן שאינו מזיק אלא החבית הוזקה בו, אבל כשעמד לנוח הוי כשלא ברשות ודמי לרשות הניזק דחייב בכל ענין, אפילו לשיטת הרמב"ם (חובל פ"ו ה"ג).

7. ערוך השולחן חושן משפט סימן שעט סעיף ג

בעל קורה ובעל חבית שהלכו ברה"ר ולא הלכו זה כנגד זה אלא זה אחר זה אם היה בעל קורה ראשון ובעל חבית הלך אחריו ונשברה החבית בהקורה פטור כיון שהלך ברשות ואם עמד בעל הקורה לנוח חייב דזה עשה שלא ברשות דאין לו לעמוד לנוח במקום שבני אדם הולכין תדיר שהרי עלול להזיק בקורתו ואם היה מוכרח לנוח בכאן היה לו להזהיר לכל הבא אחריו לשמור מקורתו ולכן אם באמת הזהיר לבעל החבית וא"ל עמוד פטור ואם עמד לתקן משאו אף על פי שלא הזהירו פטור מפני שטרוד היה ולא היה יכול להזהירו ואף על גב דבעל החבית צריך לזהר לפ"ז מנזק שיארע לו מהקורה דשמא יעמוד לתקן משאו וא"כ למה חייב בעל הקורה בעמדו לנוח ומאין יודע בעל החבית אם עמידתו של בעל קורה הוא לנוח או לתקן משאו דודאי כן הוא אבל עכ"פ כשעמד לתקן משאו הרי עשה ברשות והוה כרשות שניהם ופטור אפילו לשיטת רש"י מפני דחשבינן שאינו מזיק אלא החבית הוזקה בו כמ"ש בסעיף א' אבל כשעמד לנוח הוה כשלא ברשות ודמי לרשות הניזק דחייב בכל ענין אף לשיטת הרמב"ם כמ"ש בסי' שע"ח [נ"ל]:

8. תוספות יום טוב מסכת בבא קמא פרק ג משנה ה

וכן זה בא בנרו וזה בא בפשתנו. בגמרא לא עבד צריכותא ואיכא למימר דכיון דפשתן בהריחו האש נשרף וברי הזיקא דנר בפשתן ה"ל לבעל הנר ליזהר ביותר ולעולם נחייב קמשמע לן. אי נמי איפכא דבעל הפשתן הוי ליה ליזהר ביותר ולא נחייב כלל לבעל הנר. קמ"ל. והתוספות דקדקו בפ"ב דף כ"ג [ד"ה ולחייב] דיותר יש לאדם ליזהר עצמו שלא יזיק משלא יזק לכן הראשון עיקר. והרא"ש והטור סימן שע"ט השמיטו בבא זו:

9. אילת השחר מסכת בבא קמא דף לב עמוד א

המזיק את אשתו וכו' כיון דברשות קעביד פטור. יש לעי' אי מה דהוי ברשות ומהני להפטר בהיזק שלא בכוונה הוא מחמת שיעבודה אליו, או מחמת דמסתמא הסכימה. (מהדו"ק)

10. שערים מצויינים בהלכה

המזיק את אשתו בתשמיש המטה מהו.
מפרש במאירי דהזיק בדבר שאפשר
לו להשמר ממנו, חייב בארבעה דברים, ואם
מתה גולה על ידה. וכ"כ בטור (ח"מ סי' תכא).
אבל בושת ליכא דהא לא נתכוין לביישה,
כדכתבו הב"י והסמ"ע והלבוש שם. ובמאירי
הביא בשם י"א דאינו חייב אלא על הנזק,
דבשאר דברים אינו חייב אלא במזיד או
קרוב למזיד. אבל בנמוק"י כתב דאין משלם
רק ריפוי, ושבת ליכא דמעשה ידיה ידיה
נינהו, ובושת ליכא דכל לגבי תשמיש דבעל
ליכא בושת, וצער לא ידע דמצער לה, והו"ל
כמתכוין לזרוק ב' זרוק ארבע. ועי' בחלקת

הקשה בשו"ת באר יצחק (ח"מ סי' ד) הא
הוי פשיעה בבעלים [עי' ב"מ צו:], דהרי היא
עמו במלאכתו, ולא עדיף מכל מזיק שלא
בכוונה דפטור, ותירץ דשאני נזקי גופו מנזקי
ממונו, דקרא ד"בעליו עמו" נאמר בנזקי
ממונו, ונזקי גופו חמירי, כדמצינו גבי ד'
דברים דליכא אלא בנזקי גופו. ועי' מש"כ
בבית מאיר (אהע"ז סוס"י פ). ובשו"ת דבר
אברהם (ח"א סי' מ בהגה"ה) תירץ, דאשה
בשעת תשמיש לכו"ע מיקרי שלא בעידן
עבירתא מצד מלאכות אחרות, דאותה שעה
אינה ראויה לעשיית מלאכה, וגם י"ל דלא
מיקרי בבעלים, לפי שאין זה במלאכתו של
בעל אלא במלאכתה היא, דאיהי נמי אית לה
הנאה מינה. ועי' במס' קידושין (כב:) זה נהנה
וזה נהנה הוא.

11. קהלת יעקב סימן כד

ובמחנ"א שם הקשה מדף ל"ג דבני המזיק
 את אשתו צה"מ כיון דברשות
 קטציד פטור א"ד איצט לי לעיוני ומסקין
 כיון דעציד מעשה חייב אלמא דמה שברשות
 קטציד אינו פוטרו ותירץ כיון דאית לי
 הנאה כו"ל כש"ש וכיינו דחיוצו מדין שומר,
 לא מדין אדם המזיק. וזה המוכר לפני"ד מלכד
 דלשיטת רש"י ז"ל בקדושין ד"ז דגם בן חורין
 איחיקס לקרקע ע"ש וא"כ ליכא תורת
 שומרין על אדם [ושיטת רש"י ז"ל הוא
 כהרמב"ן ז"ל דמתעסק ברשות פטור כמשכ"ש
 במחנ"א], הו קשב עוצא דהאיך יתחייב
 מדין שומר על האשה הא כו"ל שמירה
 בצעלים דהא גם האשה משועבדת לי, ולזאת
 כי נראה דלא חידשו הרמב"ן ז"ל דמתעסק
 ברשות וצמח שמוטל עליו התעסקות זו פטור
 מדין אדם המזיק, אלא היכא שעכ"פ לא פשע,
 ורק שכל אדם המזיק חייב צאונם כצולון
 וצמחעסק ברשות פטור אצל היכא שפשע,
 שפיר חייב, והטעם דעל התעסקות בפשיעה
 אין לו רשות ונמנא שאין כאן מתעסק
 ברשות דעל התעסקות כזו אין לו רשות
 והא דאמר' צמח צה"מ איצט לי לעיוני
 כוונה דכו"ל פשיעה [ובכה"ג ליכא רשות
 כו"ל].

אפי' צענים, ולא צפושע, אצל עיקר הדבר
 חמוה דמה ענין צענים צמח צידים, הלא

דין צענים לא נאמר אלא בשומרין, והנראה

12. ספר ים של שלמה - בבא קמא פרק ג אות כא

המזיק אשתו בתשמיש המיטה חייב (ל"ב ע"א). אע"ג דברשות קעביד. משום דאיהו קעביד מעשה, והוה ליה
 לעיוני. מכאן מוכח, דלא שרי לבר ישראל כשר להכות את אשתו. אפי' בדבר מרידה קצת, וא"ל דעל דעת
 הכי נסבה, להכותה וליסרה לצורכו. כדי שתשמע לקולו, להכנע מלפניו, ורבים טעו בזה. כי אפי' תימא
 דעל דעת הכי נסבה. הוי כמתנה על מה שכתב בתורה. דעובר על לאו פן יוסיף. צא וראה מה שחייבו חכמים
 אותו במזיקה בתשמיש. אף דלהכי נבראת ועומדת, ופשיטא דלהכי נסבה. אפ"ה צריך לעיוני, ולהתאפק
 ולמשול ביצרו שלא להזיקה. ק"ו שלא להכותה בעבור כעסו ורגזו:
 והנה חכמי ישראל מצינו שסבלו כמה צערות מנשותיהן, אשר קראו על עצמם מר ממות, ומשלו ברוחם.
 כגון ...

13. תוספות מסכת בבא קמא דף לב עמוד א ד"ה איהו קעביד

איהו קעביד מעשה - ומיהו לענין חטאת ולענין מלקות חייבת דרחמנא אחשביה להנאה מעשה.

14. ספר אתון דאורייתא - כלל כד

בענין מתעסק בתלבים ובעריות חייב שכן נהנה...

והנה יש להביא רא' עוד דאך הנאה ביאה היא האיסור באיסורי ביאה לא המעשה ביאה שהרי באיסורי
 ביאה האשה עוברת כמו האיש והאשה הרי איננה עושיית מעשה כלל רק קרקע עולם היא וא"כ מה היא

העבירה שלה אי נימא דרק המעשה היא האיסור ועל כרחק דרק הרגשה הנאה היא האיסור לא המעשה
וע"כ כיון דגם האשה נהנית מן הביאה לכן שפיר היא עוברת כמו האיש ואולם התוס' בב"ק דף ל"ב ע"א
ד"ה איהו כ' אהא דאמרי' התם בגמ' דבביאה אך הבעל הוא העושה מעשה לא הנבעלת וז"ל ומיהו לענין חטאת
ולענין מלקות חייבת דרחמנא אחשבי' להנאה מעשה עכ"ל ... ורק אשה שפיר ק"ל להתוס' דנהי דמרגשת
הנאה והרגשת ההנאה היא העבירה עכ"ז הרי אינה עושה מעשה והו"ל עבירה בלי מעשה וחשיב רק לאו שאין
בו מעשה וראוי שתיפטר ממלקות ומחטאת וע"כ הוצרכו לתרץ דהרגשת ההנאה הוא ג"כ מעשה ויש גם מצדה
מעשה עם העבירה אבל עכ"פ עיקר העבירה היא רק ההנאה לא המעשה וכדכתיבנא:

15. מהר"ץ חיות מסכת בבא קמא דף לב עמוד א

גמרא הנאה לתרוייהו אית להו. נ"ב עי' (סנהדרין עד ע"א) אמרינן אסתר קרקע עולם היתה ואיננה מחוייבת
למסור עצמה על קידוש השם ובכל זאת פריך הש"ס (יבמות קג ע"א) והא קא מתהנית מעבירה דעבירה איכא
בדידה וחייבת מלקות וכת'. ורק בביאת אונס לא חשיבה מעשה שתהיה מחויבת למסור עצמה ונפשה על זה ועי'
תוס' (כתובות ג ע"ב) ד"ה ולדרוש:

16. דבר יעקב מסכת בבא קמא דף לב עמוד א

[י] ... הקה"י [קידו' סימן מ - ט ושבת סימן לה] מביא האתוון דאורייתא [כלל כד] שביאר הא דאמרינן [שבת
עג] דהמתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה, הגדר הוא שהאיסור של חלב ועריות אינו על המעשה אלא על
ההנאה, והיכא דמתעסק פטור משום שנחשב כאילו נעשה ממילא ללא מעשה האדם, אבל בחלב ועריות חייב
משום ההנאה אף שלא נחשב לעושה מעשה. ומבאר דזה כוונת התוס' כאן דרחמנא אחשביה להנאה כמעשה,
כלומר משום שחייב על ההנאה.
הקה"י מקשה אם ליכא חיוב על המעשה למה יש מלקות במזיד וקרבן בשוגג, הרי כדי להתחייב מלקות וקרבן
בעינו מעשה.
ולכן מבאר הקה"י דהיכא שיש הנאה אחשביה רחמנא למעשה, ולכן איכא חיוב מלקות, ולא דיינינן ליה כלאו
שאינו בו מעשה, כיון שמחמת ההנאה אחשביה רחמנא למעשה.
וכתבו המהרצ"ח והמנחת שלמה, לענין יהרג ואל יעבור אמרינן [סנה' עד ב] דהוי קרקע עולם ואין כאן מעשה.
וכ"כ רע"א [בכתו' ג א] וביאר הטעם שעבירה שאין בה מעשה אינה חמורה כ"כ בכדי ליהרג ולא לעבור.

17. שערים מצויינים בהלכה

עוד י"ל דע"כ לא קאמרי אין דרך להתבונן
כו' אלא במה שהוא למטה בארץ, אבל במה
שהוא למעלה כנגד עיניהם דרכן להתבונן,
וכתב שם דנפק"מ הוא היכא שבאו זה כנגד
זה ועמד בעל החבית ובאה הקורה עליו
ושברתה, דלפירוש הראשון בעל קורה פטור,
ולפירוש השני חייב, לפי שדרך להתבונן
במה שכנגד עיניהם כשאין הולכין זה אחר
זה, ופירש שני עיקר. ועי' בפנ"י דדוחק גדול
לחלק בין תקלה שהיה למטה מרגליו לבין
תקלה למעלה ממנו, ומפרש דהא דאמרי' אין
דרכן כו' היינו משום זה גופא, דכיון שאין
רשות לשום אדם להניח דבר תקלה ברה"ר,
ממילא לא הטריחוהו לבנ"א לעיין בדרכים
ולשמור עצמו מתקלה כיון דלא שכיחא.

והא מתני' דממילא וקתני חייב. הקשה
בתלמיד הרשב"א והרא"ש, למה
מוקמי למתני' דומיא כשלדא, הא בלא זה
נמי בעל קורה חייב, לפי שאין דרך בנ"א
להתבונן בדרכים כדאמרינן לעיל (כו:), ותירץ
דשאני הכא שהולכין זה אחר זה, והו"ל
לאחרון לחשוב שמא יעמוד בעל הקורה ולא
היה לו ללכת ממש אחריו, אלא לכיון
פסיעותיו לאידך גיסא [ועי' בתוס' ד"ה ואם].

18. אילת השחר מסכת בבא קמא דף לב עמוד א

ומודה איסי ברץ בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות. אין הכוונה דפטור משום רשות מצוה,
דזה סובר רק ר' יהודה בנר חנוכה דפטור דרשות מצוה פוטרו אם הזיק, דכאן אינו אלא דע"י שיש רשות
הו"ל כמהלך, ולכן כמו בשנים מהלכין דפטורין אם הוזקו ה"נ אם הוזק המהלך בזה שרץ פטור הרץ כמו
אם הי' מהלך.

19. בן יהוידע על בבא קמא דף לב/א

אך עדיין קשה, דמהיכא משמע דצריך לרוץ כדי שנאמר שהוא רץ ברשות. ונראה פשוט כיון דמוכח מהא דר' חנינא, דיציאתו לשדה כדי לקבל שבת יש בזה מצוה יותר מאם היה מקבל בביתו או בבית הכנסת, א"כ ממילא שמעינן דמצוה לרוץ, שכן אמרו רז"ל לעולם ירוץ אדם לדבר מצוה, וילפי לה מקרא, ולפי זה הוא הדין אם רץ לבית הכנסת להתפלל, דגם בזה יש מצוה לרוץ, דכתיב [תהלים נ"ה ט"ו] בבית אלקים נהלך ברגש, וכנזכר בגמרא, והא דנקיט כאן בערב שבת בין השמשות, כדי ללמדינו לפי דרכו, שיש מצוה לרוץ לקבלת שבת:

20. חדושי ר' מאיר שמחה מסכת בבא קמא דף לב עמוד א

שם ומודה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שהוא רץ ברשות. נראה דוקא ברץ בין השמשות דמצוה למירהט קמי מלכתא וכו' ידעי דא מילתא ובעי ליה לאזדהורי מיניה דרץ ברשות. אבל ברץ למצוה אחרת אף דפקוח נפש מ"מ חייב, דאיהו לא בעי למידע מיניה לאיזדהורי ביה כנלע"ד. והיכי שהוא רץ בין השמשות לצרכו שלא לצורך שבת נראה דמ"מ פטור, דהא איהו לא ידע אי ירוץ למצוה ובעי לאזדהורי ביה. ...

21. שערים מצויינים בהלכה

(אות לט) וכן בהגה"מ (חובל פ"ו ה"ט) ס"ל דדוקא באותה מצוה דביהש"ש דאין לו שהות, אבל בשאר מצות כגון לרוץ לביהכ"נ או לביהמ"ד דיש לו פנאי, אם הזיק חייב. וכ"כ בלבוש (סי' שעו ס"ח). ודקדק במנחת פתים (סי' שעח) דאם אין לו פנאי כגון שיעבור זמן תפלה פטור, וכתבנו בשמ"ב קונ"א (ח"ד סי' קפג ס"א ד"ה ער"ש דוקא) דאינו ראה, ולא דמי לרץ בע"ש ביהש"ש, דאז זמנו בהול לכל אחד ואחד, ולכן על הניזק לשמור את עצמו, משא"כ בתפלה דוקא הוא יאחר, ואין על הניזק חיוב לחשוב אולי יש מי שמתאחר לתפלה, וכי המתאחר לתפלה יהא נשכר לפטור מנזקיו, וכוונת המרדכי דיש לו פנאי משום שלא יעבור על איסור בקום ועשה אלא בשב ואל תעשה, ע"ש. וכזה מצאתי בחידושי רבינו מאיר שמחה, דכו"ע ידעי האי מילתא ובעי ליה לאיזדהורי מיניה דרץ ברשות, אבל ברץ למצוה אחרת אף דפק"נ מ"מ חייב, דאיהו לא בעי למידע לאיזדהורי. אבל בערוך השלחן (שם סי"ט) כתב, דכשרץ לצורך פקוח נפש או להציל מן הדליקה ומן המים, ודאי דמקרי ברשות, דהא חובה עליו לרוץ בכל כחו ולא גרע מערב שבת. ועי' בתשרי חות יאיר (סי' קו) במי שרץ לקדש הלבנה והזיק כלים דחייב לשלם, דהרי אפשר לקדשה ביחיד, ומטעם ברוב עם אינו כדאי שיפטר הרץ. וע"ע מש"כ בשמ"ב דצ"ע ברץ בערב פסח בזמן ביעור חמץ, אי אמרי' דזמנו בהול, כיון דזמן זה בהול לכל אחד ואחד. ועי' בתוס' יו"ט	בערב שבת בין השמשות שהוא פטור. פירש הרא"ש שרץ ברשות למהר לטרוח ולהכין לכבוד שבת. ומכאן למד בהגהות אשר"י דלאו דוקא ביהש"ש אלא משעה שמתחילין לתקן צרכי שבת הוא ברשות, דהיינו מחצי היום ולמעלה. וכ"כ באור זרוע (סי' קסד). אבל בתשרי חות יאיר (סי' קז) כתב, דדוקא ביהש"ש שאז זמנו בהול טובא דהוא ספק לילה [ומפרש דלא רבתה התורה בנזק אפילו נאנס המזיק, רק כשהזיקו בגופו או כממונו ברשות הניזק, והכי מבואר בלשון הרמב"ם (חובל פ"א ה"טז), לכן כל שרץ ברשות הו"ל כרשות עצמו ולפתוח כחצר של שותפות, משא"כ כשרץ שלא ברשות הו"ל כחצר של אחרים שאין לו רשות בהם]. אבל בב"ח (חרי"מ סי' שעח) פסק דה"ה אם רץ לאחר חצי היום נועי' במנחת פתים דס"ל שגם הש"ך ס"ל כן. אולם בשמ"ב קונ"א (ח"ד סי' קפג ס"א) כתבנו שאין ראה מדברי הש"ך ע"ש. וכן כתב ביש"ש (סי' נג) דרבנותא קאמר, דאפילו ביהש"ש דכבר עשה והכין כל מלאכתו, יכול לומר דרץ לומר עשרתם ערבתם או לרחוץ פניו ידיו ורגליו, או לשנוי מאני לכבוד שבת, וכה"ג מייתי מעשה בגמ' מה שעשו האמוראים, ועוד פסק דמש"כ מחצות היום, היינו לענין דיינינן ליה בסתמא דרהיט לצרכי שבת, דזיל בתר רובא דעלמא, משא"כ קודם חצות דרובא דעלמא עסיק במלאכתו, אבל אי ברור לן שרהיט לצרכי שבת אפילו כל השבוע פטור כו', ולא דוקא לשבת אלא אפילו לשום מצוה קלה, ולא נקרא משונה, דהוי רץ למצוה קלה כבחמורה. אבל במרדכי
---	--

22. שו"ת ציץ אליעזר חלק יב סימן יז

הרבה בני תורה ויראים שיש להם כהיום רכב לרשותם משתמשים בהם גם לנסיעה לתפלה לבית הכנסת, והגם שהבית כנסת לא רחוק כ"כ מביתם וביכולתם למעשה ללכת גם רגלי, ורק לנוחיות נוסעים יותר טוב עם רכבם, ויש לעיין אי שפיר למיעבד הכי ואם אין ענין מיוחד ללכת ברגל לבית הכנסת...
(ט) בסיכומו של דבר נראה להלכה, דנסיעה ברכב לא יכול לשמש תחליף למצות ההליכה והריצה ברגלים לבית הכנסת או לבית המדרש [ויפה מבארים החסד לאברהם סעי' ז' והבא"ח ש"א פ' מקץ אות ב' שהריצה יעשה באופן שלא יעליגו הרואין עליו, אלא ילך כאיש מהיר במלאכתו] ולכן כל שבאפשרות ללכת רגלי אין לנסוע ברכב משום יתר נוחיות, ויקיים המצוה כמאמרה ויזכה ע"י הרדיפה להנדעה ויקבל עבור הטורח במצוה שכר פסיעות, ואם אין באפשרות, לא יסע עכ"פ עד פתח ביהכ"נ, אלא יעמיד רכבו במרחק מה וילך וירויץ משם בכוננות ובכוונה עד פתח בית הכנסת, ובביהכ"נ עצמה, כפי שכותב המג"א, אסור לרוץ, אלא ילך באימה וביראה.

23. מהרש"א על בבא קמא דף לב/ב

גמ' בואו ונצא לקראת כלה כו'. קרא השבת כלה ע"פ מ"ש לכל יש בן זוג ולי לא נתת בן זוג א"ל כנסת ישראל יהיה בן זוגך כו' והשבת גופיה היא כנשואה לישראל אבל בפניא דמעלי שבתא היא כהכנסת כלה לחופה וכמו שע"י הקדושין בהכנסתה לחופה נעשית הכלה נשואה כן השבת בהכנסתו בקידוש היום נעשית כנשואה לישראל וקראה מלכתא שהיא כלת המלך דכל ישראל בני מלכים הם ולזה אמר ר"ח בפניא דמעלי שבתא דהיינו בע"ש קודם כניסתה בואו ונצא לקראת כו' דדרך החתן לצאת לקראת הכלה כמ"ש ה' מסיני בא יצא לקראתם כו' כחתן היוצא להקביל פני הכלה כו' כפרש"י פרשת וזאת הברכה. ואמר דרבי ינאי מדה אחרת היתה לו שלא אמר נצא לקראתה ואדרבה הוה קאי ועומד במקומו והיינו דבכניסתה אמר בואי כלה כו' שהכלה תבא אליו כדרך הכלה אחר כניסתה לחופה שתבא מבית אביה לבית בעלה ולזה כפל הענין בואי כלה בואי כלה דר"ל בואי כלה לחופה ואח"כ בואי כלה לבית בעלך וק"ל:

24. פתח עינים על בבא קמא דף לב/ב

בואי כלה בואי כלה. כתבו גורי האר"י זצ"ל דיאמר ג' פעמים בואי כלה השנים בקול רם ואחד בלחש ופירשו על דרך האמת בסתר עליון ומש"ה לא אמרו בתקונין ובש"ס כי אם ב"פ שהם השניים שאומרים בקול רם ולא הזכירו השלישית שהיא בלחש ורומזת בסתר המדרגה:

25. בן יהוידע על בבא קמא דף לב/ב

רבי ינאי מתעטף וקאי ואמר בואי כלה בואי כלה. הנה רבינו האר"י זכרוננו לחיי העולם הבא אמר שצריך לומר פעם שלישית בלחש כנגד הדעת דיצירה, ובגמרא לא הזכירו אלא רק ב' פעמים בקול רם כנגד חכמה ובינה דיצירה, ובדאי האמת הוא כמ"ש רבינו האר"י ז"ל טעמו של דבר, אך דברי תורה כפטיש יפוצץ סלע, על כן נ"ל בס"ד, שצריך לעשות קבלת שבת במחשבה ודבור ומעשה, ולכן כנגד מעשה ודבור שהם גלויים, ואומר ב' פעמים בקול רם, וכנגד המחשבה שהיא נסתרת ואומר פעם אחת בלחש:

26. שערים מצויינים בהלכה

רבי ינאי מתעטף וקאי וכו'. בעץ יוסף מפרש, דרבי חנינא דאמר בואו ונצא ס"ל דצריך לצאת השדה לקבלת שבת וכדאיתא בכתבי האריז"ל נוכ"כ בפתורא דאבא (אות יז), גם במג"א (סי' רסב סק"ג) כותב וטוב לצאת השדה. וכ"כ באור צדיקים (פכ"ט) דראוי לצאת לשדה, אבל רבי ינאי ס"ל דאין צריך כדכתב בסידור שער השמים נכן כתב בסידור הרמ"ק שער עשירי סי' דן דאין הכוונה לצאת בפועל, ולזה קאמר ר' ינאי מתעטף וקאי. אבל בעיני

ד"ה רבי חנינא. ועי' בהגהות מהריעב"ץ (הערות על סדר התפלה) דעדיף לעשות כר' ינאי דמחזי כיהורא לעשות כר' חנינא. וכתב האדר"ת מה שנוהגין לומר לכה דודי בעמידה, מקורו מהגמ' כאן, רבי ינאי מתעטף וקאי ואמר בואי כלה.

27. שערים מצויינים בהלכה

ואמרי לה לקראת שבת כלה מלכתא. מפרש במהר"ל דאלו שלשה לשונות שבת כלה מלכתא, משום דיש ג' דברים בשבת, מצוה האחת שצריך לשבות מן המלאכה כמו שמשמע לשון שבת, והשני שצריך שינוי בגדים, שלא יהא מלבוש שבת כמלבוש של חול, ולכן נקראת שבת כלה, כי הכלה צריכה לקשוט ביותר, והמצוה השלישית עונג שבת באכילה ושתייה, ומפני כך נקרא השבת מלכתא, כי המלכתא יש לה עונג כדאמרו [מס' ב"מ פג.] אפי' אתה עושה להם סעודה כסעודת שלמה בשעתו, וכן אמרו [מס' ע"ז לה.] שלחן של מלכים, כלומר שיש בשלחן של מלכים כל תענוג, ולכן קרא ר' חנינא מלכתא, ואלו ג' דברים נרמזים בשם שבת שביטה בגדים תענוג, עי"ש מה שהאריך בנזעם בכל זה, ובמאי פליגי הני האמוראים.

28. שערים מצויינים בהלכה

הוסיף לו רצועה אחת ומת הרי זה גולה. קשה הא השליח ב"ד אנוס דהא סומך על המונה ולמה גולה. ומחדש הגאון מראגאטשוב בצפנת פענח דאין עליו גדר טעה בדבר מצוה, דהרי עשה ברשות, כיון שנעשה עפ"י טעות שלא בדין, דעל יותר ממה שצריך לא עשאו אותו שליח, וכבר עשה המצוה ושוב אין עליו שם שליח ב"ד. אבל עי' בקצוה"ח (סי' שמח סק"ד) שכתב דמכאן ראייה ברורה, דבשוגג נמי אין שליח לדבר עבירה, ומשורה שליח ב"ד גולה, דאי לא כן, אמאי גולה, כיון דאינו אלא שליח ב"ד, והב"ד הוא המשלחו [אבל שיטת התוס' לקמן (עט. ד"ה נחנו) דהיכא דשליח שוגג, יש שליח לדבר עבירה, וכ"כ בהגה"מ (שלוחין רפ"ב), ומוכח בש"ך (שם סק"ו). וכיש"ש (פ"ז סי' לג) כתב, שכן דעת רוב המחברים]. ועי' בשו"ת דבר אברהם (ח"א סי' כ) מה שהאריך בזה, וכתב (ענף ג) דשליח ב"ד המלקה לא הוי כלל שלוחם של ב"ד, שאינו עושה בשביל ציוויים כל עיקר אלא שלוחא דרחמנא הוא, שהתורה ציוותה לדון דיני המלקות והיא מצוה על כל ישראל, עי"ש. ועי' במאמר הבא.

29. נתיבות המשפט/ביאורים/ על חו"מ סימן שמח [ד]

עוד כתב הש"ך להוכיח שלא כדעת התוס' (ב"ק עט, א ד"ה נתנו, קידושין מב, ב ד"ה אמאי) דס"ל דבשוגג יש שליח לדבר עבירה. והנה בקצה"ח (סק"ד) הוכיח ג"כ כהש"ך מהא (דמכות) [דב"ק] (לב, ב) בהוסיף לו רצועה אחת ומוקי לה התם דטעה דיינא במנין דחייב שליח ב"ד גלות אף שהיה שוגג. ולפענ"ד נראה דאין ראיה משם, דהנה מהא דשליח חייב בשוגג אין ראיה, דהא כתב הש"ך בסימן רצ"ב ס"ק (ז') [ד'] דאף במקום שיש שליח לדבר עבירה לא חידשה רחמנא רק לחייב המשלח ולא לפטור השליח... אך נראה דגם מהב"ד לא קשה דהב"ד אין חייבין על טעותן בדין גלות.

30. שערים מצויינים בהלכה

דטעה דיינא גופיה. כתב בשיטת הקדמונים
דאנוס לא הוי, שהרי הכהו בכוונה,
ועוד דאיהו נמי יש לו לדעת לכוון החשבון,
ודיינא גופיה פטור דאין שליח לדבר עבירה,
ואע"פ שהכהו על ידו.
והנה דין זה לא הובא ברמב"ם, וכתב
בשור"ת שכות יעקב (ח"ג סי' קט) דהרמב"ם
ס"ל דהאי אוקימתא דמוקי הכי אליבא דר'
יוסי בר חנינא, לאו דהלכתא היא, ומשור"ה
גולה. וכ"כ בלקוטי הלכות מס' מכות (כג.
הערות) דתירוצ' זה נדחה עפ"י המסקנא דשוגג
קרוב למזיד גולה.

31. מהר"ץ חיות מסכת בבא קמא דף לב עמוד ב

גמרא דטעה דיינא גופא. נ"ב אם אמרינן דיש שליח לדבר עבירה בשוגג א"כ מדוע יגלה דהרי לא ידע
דטעה הדיין במספר ובשוגג עשה וא"כ חיוב גלות על הדיין ולא על שליח ב"ד המכה. ועי' קצות החושן
סי' שמ"ח ס"ק ה' דהתעורר בזה והוכיח דאף בשוגג אין שליח לדבר עבירה וא"כ השליח ב"ד הוא העושה בעצמו
ומפ"ז גולה. אולם לדידי נראה דלפי מסקנת הש"ס דטעה דיינא א"כ אפשר דהפי' הוסיף לו רצועה ומת
הר"ז גולה היינו שהוסיף ראש הדיונים במנין הר"ז גולה היינו הדיין ואפשר דלענין חיוב גלות צריך
מעשה וזה לא עשה כלל רק דיבור ואין סברא שיגלה הדיין וע"כ על שליח ב"ד קאי וע"כ דגם בזה לא
נעשה שליח של הדיין:

1. רמב"ם יד החזקה הלכות שבת פרק ל

(ב) איזהו כבוד זה שאמרו חכמים שמצוה על אדם לרחוץ פניו ורגליו בחמין
בערב שבת מפני כבוד השבת ומתעטף בציצית ויושב בכובד ראש מיחל להקבלת
פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן
בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך:

2. תבצלת השרון על ויקרא פרק יט פסוק ל

וביאור הדברים, דליום השבת שני בחינות לו, א. מלכות, כלשון הר"מ [פ"ל שבת ה"ב] איזהו כבוד, זה
שאמרו חכמים שמצוה על אדם לרחוץ וכו' ומתעטף בציצית ויושב בכובד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו

שהוא יוצא לקראת המלך, וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך. ב. כלה בחופתה, כנוסחא דידן בב"ק שם שר' ינאי אמר בואי כלה בואי כלה:
ובקבלת פני השבת אתנייהו להנך תרי מילי, א. קבלת פני המלך, הוא היום אשר בירר לו הקב"ה לחלקו, ארי וזאב השואג וטורף, ב. קבלת פני 'כלה' אשר נזדווגה עם עם מקדשי שביעי מזדווג עונג באכילה ושתייה. ויעיון בספר הנפלא לקראת שבת מה שהאר"י:

לכשתמצי לומר, הרי שב' ענינים אלו מכוונים כלפי ב' מצוות שנצטוונו בקבלה בישעיהו [פנ"ח] וקראת לשבת 'עונג' לקדוש ה' 'מכובד' וגו', וכתב הר"מ [פ"ל שבת ה"א] שבזה נצטוונו במצות 'כבוד' שבת ו'עונג' שבת, מצות הכבוד מפורשת בר"מ שענינה לישיב בכבוד ראש בכניסת השבת כמקבל פני 'מלך', כבוד מלכות, ולא מצינו כבוד לקראת כלה, ואילו מצות עונג שבת עיקרה בהזיווג של ישראל עם שבת 'כלה' כמשוש חתן על כלה: ... ונראה להוסיף, דהנה כתב באבודרהם [ערבית דליל שבת] וז"ל, יש שואלין מה ראו חכמים לתקן בשבת ג' תפלות משונות זו מזו [אתה קידשת, ישמח משה, אתה אחד], וביו"ט לא תקנו אלא א' לערבית ולשחרית ולמנחה, וי"ל מפני ששבת נקראת כלה והקב"ה נקרא חתן תקנו אתה קדשת על שם הקדושין שנותן החתן לכלה, ואח"כ ישמח משה על שם שמחת החתן בכלה, [ואח"כ מוסף, א. ע"ש תוספת כתובה, ב. קרבנות שהוא סעודת מצוה], ואח"כ אתה אחד על שם שמתייחד החתן עם הכלה. וה"ר קלונימוס כתב טעם אחר, שג' תפלות אלו הן כנגד ג' שבתות, שבת בראשית ושבת של מתן תורה [שבשבת ניתנה תורה] ושבת שלעתיד, עכ"ל:

3. רשימות שעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת בבא קמא דף לב עמוד ב

ועלינו להבין למה חילק הרמב"ם את ההלכות דכבוד שבת לשתיים שמתחיל וז"ל איזהו כבוד כו' לרחוץ כו' ומתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש כו' עכ"ל, ומסיים וז"ל ומכבוד השבת שילבש כסות נקיה כו' עכ"ל. ונראה שהדינים הראשונים ברמב"ם שבהל' כיבוד שבת משתייכים דוקא לבחינה זו של קבלת פני המלך. אך הדינים האחרונים דברמב"ם - כסות נקיה, כיבוס בגדים ביום חמישי, להכנס לסעודת שבת כשהוא רעב, תיקון ביתו, נר דלוק, שולחן ערוך, ומטה מוצעת וכו' - יש להם חלות אחרת דהיינו לתת כבוד ליום מקודש. ונ"מ לענין יום טוב. הרמב"ם הביא את המצוה של כיבוד אף בנוגע ליו"ט

(פ"י מהל' יום טוב הל"ט) וז"ל כשם שמצוה לכבד שבת ולענגה כך כל ימים טובים שנא' לקדוש ד' מכובד וכל יום טוב נאמר בהן מקרא קדש כו' עכ"ל. ומובא בגמרא שבת (דף קט ב) וז"ל א"ל ריש גלותא לרב הונא מאי דכתיב לקדוש ד' מכובד, א"ל זה יוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתייה, אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה כו' עכ"ל, ויש לציין שלא אמרה הגמרא לכבד את יו"כ בעטיפת הראש ובכבוד ראש ולייחל לבוא היום כמיחל לקראת המלך וכפי שנאמר בנוגע לכבוד שבת, ומוכח שבימים טובים אין חלות קבלת פני השכינה והמלך כבחינת קבלת פני המלך בשבת. ולכן הגבילה הגמרא את דיני כבוד יום טוב ויוה"כ לכסות נקיה וכו' שהוא דין בכבוד היום אך השמיטה את חלות הדין דקבלת פני השכינה הנהיגה בשבת בלבד.

ברם דבר זה טעון ביאור שכן גם ביום טוב מצויה חלות דלפני ד' וכדכתיב "ושמחתם לפני ד' אלקיכם". הדין שיו"ט מבטל אבילות נובע מכח מצות השמחה שחלה בו. מוכח שיש ביום טוב חלות ד' לפני ד', כי לפי התורה מצויה שמחה רק כשאדם הוא "לפני ד'" וכדכתיב "ואכלתם שם לפני ד' אלקיכם ושמחתם" וכן כתוב "והנחתו לפני ד' אלקיך והשתחית ושמחת בכל הטוב" וכדומה. יוצא שבינו"ט איכא חלות ד' לפני ד'". ובכן למה ביום טוב ליכא דין לצאת ולהקביל פני השכינה.

ונראה שאף שבינו"ט, כמו בשבת, אדם מישראל נמצא לפני ד' - אלא שיש הבדל. ביום טוב האדם נכנס לביתו של הקדוש ברוך הוא והוא אורח של הרבש"ע. מאידך בשבת האדם הוא המארח של הקדוש ברוך הוא הבא כביכול לביתו. סמוכין לכך, המצוות ביום טוב דעלייה לרגל וביאה למקדש מחייבות את האדם להכנס למעוזה של השכינה. ואילו בשבת אין מצוה מיוחדת דעלייה למקדש כי בשבת השכינה באה אלינו ונכנסת לביתנו. משום כך דוקא בשבת יש מצוה מיוחדת דכיבוד כדי להקביל פני המלך הבא אצלנו. ואילו ביום טוב אמנם חלה מצות כבוד היום אך בלי הדינים דקבלת פני המלך כי אדרבא ביום טוב אנחנו נכנסים אל בית המלך המארח אותנו.

כעין הבחנה זו נמצאת גם בהשוואה ממקדש לבית הכנסת. בשני המקומות האלו חלה השראת השכינה. אכן בית המקדש הוא בית ד' ומחייב ביראה וכפי שכתב הרמב"ם (פ"י מהל' בית הבחירה הל"א) וז"ל מצות עשה ליראה מן המקדש שנא' ומקדשי תיראו ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שצוה על יראתו, ואי זו היא יראתו לא יכנס אדם להר הבית במקלו או במנעל שברגליו כו' עכ"ל. ואילו בבית הכנסת מותר להכנס במנעלים ברגליו אף על פי שנקרא מקדש מעט (עיי' במס' מגילה דף כח א). אמנם ביהכ"נ אף על פי שמחייב בכבוד, אעפ"כ אינו מחייב ביראה שלא כמקדש.

ההסבר לכך עולה מהגמרא בברכות (דף סג א) וז"ל אמר רבא כי ביתו, מה ביתו אקפנדריא קפיד אינש ארקייה ומנעל לא קפיד אינש, אף ביהכ"נ קפנדריא הוא דאסור ריקיה ומנעל שרי עכ"ל. ההפך בין מקדש לביהכ"נ הוא שבהמ"ק הוא ביתו של הקדוש ברוך הוא "בית ד'" ומי שנכנס לשם מחוייב ביראתו. מאידך ביהכ"נ הוא ביתו של האדם. ביהכ"נ הוא בית גדול (עי' מגילה דף כז א) ומקדש מעט (עיי' שם דף כט א). הוא מעט שכן שייך הוא לאדם. בני העיר רשאים למוכרו ודיניו מעין צדקה השייכת לממון הצניבור - משא"כ בית המקדש שבירושלים שדינו כממון הקדש וקדוש במקומו בקדושת בית הבחירה שא"א בשום אופן לבטלה. (45) וכן מצינו בגמרא בברכות (דף ב) וז"ל בשעה שהקב"ה בא בביהכ"נ ולא מצא בה עשרה מיד הוא כועס שנא' מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה עכ"ל, הקדוש ברוך הוא בא לביהכ"נ, אבל אינו בא לביהמ"ק. הוא נמצא בו תמיד כי ביהמ"ק הוא ביתו - "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים" וכפי שהטעים הרמב"ם בפ"י מהל' בית הבחירה (הל"ט) וז"ל לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה עכ"ל.

שבת ויו"ט ביחס לקדושת הזמן בבחינת ביהכ"נ וביהמ"ק ביחס לקדושת המקום. בשבת - בא הקדוש ברוך הוא אלינו, ואילו ביום טוב אנחנו האורחים של אבינו שבשמים. בביהכ"נ - הקדוש ברוך הוא בא אל ביתנו, ואילו במקדש אנחנו עולים לתוך ביתו.

דמות כמראה אדם עליו מלמעלה" (יחזקאל א, כו). – והוא כי האדם בצלם אל' עשה אותו, וכי מהו צלם ודמות, הלא אך ורק ציור מה"להבין ולהשכיל" של הבורא ית', כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה', כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם" (ישעי' נה, ח-ט). – אם כן מהו ה"להבין ולהשכיל" אם לא "ציור"? וחלילה וחלילה להאדם לחשוב שיש איזה דמיון.

במאמרי אדמו"ר ז"ל (חו"מ ב' מא' רצא) כתב שחסד גדול עשה הבורא ית' עם בריותיו בימים אלו, שגילה את חכמת הצילום, בכדי שיוכל להיות לנו מושג בענין הציורים.

המתבונן בתמונה שנעשית ע"י צלם אומן, ידמה לו שהנצלם עומד חי לנגד עיניו, כל רשמיו ותויו פניו הכי-קמנים כולם נכרים ובולטים, בעת שבאמת בהתמונה אין שום זכר מאותו האיש, שכולה היא רק צבעים מצבעים שונים, ומעט צל. חז"ל אמרו על הקב"ה שהוא "צר צורה", צורה ממש ולא יותר, אבל התבונן ותראה נפלאות ונצורות, שצורתו של הקב"ה חיה היא, ויש בה רוח ונשמה. ומבואר שכמו שיסוד המשכן ה' רק "אתה בסממניך", כמו כן יסוד כל הבריאה הוא רק "אתה בסממניך ואני בכבודי", רק ציורים, וכיון שכן מתבאר שתכלית כל עבודת האדם היא רק לצייר ציורים, לידע מלאכת הציור על נכון, והפועל יוצא מציורים אלו, מה"אתה בסממניך", יהי"ואני בכבודי".

"חייב אדם לראות א"ע כאילו הוא יצא ממצרים", שמוזה מסתעפים כל דיני הפסח; הסדר, מצות ד' כוסות וכו', שלכאורה רק לחיצון יחשבו בעינינו, הנה לפי המתבאר שכל יסוד הבריאה הוא רק "ציור", וכל יסוד עבודת האדם בעולם המעשה הוא רק לעשות "ציורים", והיוצר כל הוא "צר צורה", – אה"נ, דרך ע"י אופן זה מתהווה ה"כאילו הוא יצא ממצרים", דרך ע"י ציורים אלו, ציורים של מרור ואח"כ ציורי חירות, יוכל להתהוות אצל האדם ה"כאילו יצא". והוא שבארנו במק"א מה שאמרו חז"ל ב"ק ל"ב: "דא"ר חנינא בואו ונצא לקראת שבת מלכתא, וברש"י כאדם המקבל פני מלך, ר' ינאי הוה מתעמף וקאי ואמר בואי כלה בואי כלה", וכל הרשעים הלא יתלוצצו וילעגו למו, מהו ענין היציאה אל השדה, וכי משם היא באה, וגם מה שייך בכלל לצאת לקראת שבת, והלא לכאורה יותר נכון שישב בביתו במנוחה ושלוה, ובאופן זה יקבל פני שבת, אבל באמת טענתם באה מצד זה שאינם יודעים מהו עולם המעשה, שאילו ידעו והבינו יסוד זה לא ה' מקום למחשבתם זו, חז"ל הורונו שבכדי לקבל שבת צריך דוקא ל"ציור", אופן הציור הוא לצאת אל השדה, ורק על ידי ציור זה מקבלים פני שבת, ומי שאינו מודה ביסוד זה, הנהו בור ועם הארץ ב"סוד הציור", ורק הצדיקים התולכים בדרכי ה' הם יודעים את זה, ולכן ר' ינאי קבל שבת רק ע"י "ציור", שיצא אל השדה ואמר בואי כלה.

4. ספר השל"ה הקדוש - מסכת שבת - פרק תורה אור (לא)

ובספר המוסר פרק ד' בהג"ה כתב עוד בענין אחר לענין צירוף ע"ב, וזה לשונו, סוד הקידוש של ליל שבת, אמרו הקדמונים ז"ל שצריך להיות האדם בעמידה באותו קידוש, מפני שהוא קדושת כלה הידועה. לפי ששבע הברכות של הכלה הם בעמידה בשעת קדושיה, והכל עומדין לכבודה, כל שכן לכלה העליונה הכלולה בכל יופי שאנו צריכין לעמוד בשעת קדושיה לכבודה על אחת כמה וכמה. ואל יהא הענין הזה והדבר הזה קל בעיניך, כי הענין גדול ועמוק הוא, כי הכלה מתקדשת ומתייחדת עם המלך ה' צבקות...

5. ערוך השולחן אורח חיים סימן רעא

אם צריכים לעשות קידוש מעומד או מיושב אינו מבואר להדיא לא בגמ' ולא בפוסקים ומשמע דאין קפידא ומרמב"ם סוף הל' סוכה [פ"ו הל' י"ב] מבואר להדיא שעשו מיושב מדכתב שם דבליילה ראשונה של סוכות צריך לעשות הקידוש מעומד כדי שלא לישב קודם ברכת לישב בסוכה והראב"ד השיג עליו דגם אז עושין מיושב ע"ש הרי מבואר להדיא שהיו עושין מיושב וכן מבואר מתוס' ברכות [מ"ג]. ד"ה הואיל דכל דבר של אכילה או שתייה שצריך להוציא אחרים בברכתו צריך להיות מיושב וגם בהבדלה כתבו שטוב יותר לעשות מיושב ע"ש ש"מ שהיו עושין מיושב וחכמי הקבלה כתבו לעשות מעומד וכן היה נוהג האריז"ל [פרע"ה ד' צ"ה:] והיה אוחז הכוס כנגד החזה ומקדש מעומד [שם] זכרונות של הכלה צריך להיות מעומד ושבת אקרי כלה כמו שאומרים בואי כלה בואי כלה [סידור של"ה ע"ש] ...

6. ספר תפארת ישראל - פרק מ

וזה כי אף אם לא היה המלאכה ביום השבת מכל מקום השבת הוא השלמת העולם, וזה כי השבת קראו חכמים בלשונם כלה כמו שאמרו בבבא קמא (ל"ב ע"ב) בואי כלה, ומה ענין כלה לשבת, אבל העולם הזה על ידי שבת יש לעולם חבור בו יתברך כי שאר ימים אינם מקודשים כמו השבת ומפני שהוא זמן קדוש יש לעולם חבור על ידו בו יתברך, ולכך נקרא השבת כלה שהיא עומדת להתחבר בבעלה וזהו השלמת העולם בודאי...